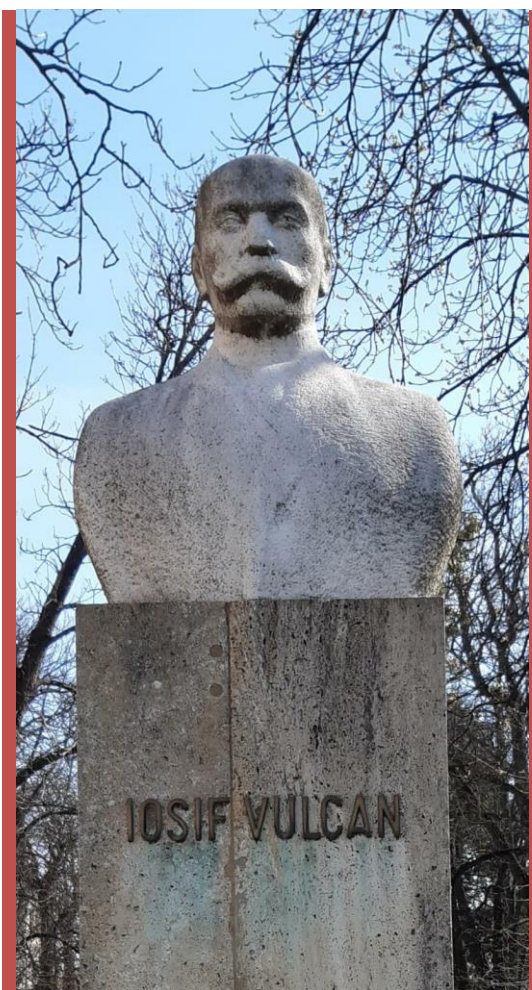

IOSIF VULCAN și EMINESCU (partea I-a)

Prof. Dr. Gheorghe Constantin NISTOROIU

„Naționalismul românesc fiind tocmai
lupta strâns legată de Sfânta Tradiție.”
(Mugur Vasiliu)

Statuia din Oradea

Marele Vulcan al dacoromânismului – **IOSIF** s-a născut cu 4 zile înainte de **Buna Vestire**, respectiv în **21 Martie**, anul **1841**, la **Holod – Bihor**, în familia preotului catolic Nicolae Vulcan și a prezbiterii Victoria. Steaua nașterii lui Iosif în preajma **Bunevestiri cerești**, avea să pecetluiască spiritual marea sa **FAMILIE spirituală valahă** care va înfiia mulți aleși **ROMÂNI** între ei, și nemuritorul **EMINESCU**.

Prin ramura tatălui aparținea Trunchiului marelui mecena bihorean Samuil Vulcan, iar prin mamă (n. Iriny) se înrudea cu mari oameni de afaceri budapeșteni. Având așadar sprijin puternic material, tânărul Iosif a terminat Facultatea de Drept la Universitatea din Pesta în 1863, dar s-a afirmat literar, mai ales în domeniul publicistic.

Bihoreanul a debutat în 1859, cu o corespondență în versuri publicată în revista sibiană de mare prestigiu „**Telegraful român**.” Iosif Vulcan a colaborat la revistele conduse de tribunul George Barițiu, „*Gazeta Transilvaniei*” și „*Foaie pentru minte, inimă și literatură*”, la „*Concordia*” lui Alexandru Roman și „*Amicul școlii*” a lui Visarion Roman, dar și în propriile sale publicații, precum „*Familia*” reușind să tipărească în 1866, primul volum de *Poezii*.

Acestuia îi vor urma un șir de mărgăritare: *Panteonul român* (1869); *Novele* (vol.I-III, 1872-1874); *De la sate* (1883);

Sclavul amorului (I-III, 1873-1875); *Ranele națiunii* (I-III, 1876); *Barbu Strâmbu prin Europa* (1879-1880); *Fata popii* (1885-1886); piese dramatice: *Gorunul lui Horia* (1876); *Mireasă pentru mireasă* (1877); *Orfana Crișului* (1877); *Ruga de la Chizătău* (1890); *Ștefan Vodă cel Tânăr* (1893); *Sărăcie lucie* (1894); *Prima rochie lungă* (1898); *Mâța cu clopot* (1898); *Soare cu ploaie* (1898); *Gărgăunii dragostei* (1899); *Însurățilă* (1903); *Nunta lui Pârjol* (1907); o biografie despre Dimitrie Țichindeal (1893); *Doine și balade – Roman nepdalok* (1877); *Lira mea* în 1882. (Mircea Popa, *Eminescu, Iosif Vulcan și Familia*, Ed. Aureo, Oradea-2023)

„*Foaie pentru minte, inimă și literatură*” a lui George Barițiu a fost prima **torță**, prima **tribună** și primul **bucium** de unificare în spirit a dacoromânilor. **Torța spartană a cuvântului** constrânsă politic să devină cenușă a fost **reaprinșă vulcanic** de bihoreanul **Iosif** în mărնimoasa și binecuvântata **FAMILIE** – revistă fondată la Budapesta la 5/ 17 Iunie **1865**.

„*Apariția Familiei la Budapesta în 1865 a fost o adevărată mană cerească pentru românii însetați de limbă și cultură națională, de care au fost mereu vitregiți până la acea dată.*” (Mircea Popa, op. cit., p. 42) **FAMILIA** orădeanului Iosif Vulcan a fost în egală măsură un **Meteorit** de bun augur căzut din cer și un **Vulcan** de aprindere spirituală pentru cauza sacră a **ROMÂNILOR**.

FAMILIA a încurajat apariția a numeroase societăți și asociații românești care vor declanșa **dez-ferecarea, dez-mărginirea** măsurilor privind limba, cultura, religia, morala, naționalitatea, reîntregirea identității, continuității și dăinuirii **DACOROMÂNILOR** în **VATRA Strămoșească**.

FAMILIA lui Iosif Vulcan s-a afirmat ca o mișcare culturală, ca o revoluție spirituală, care a transformat viața românească în esența oglinzilor, prefacerilor lăuntrice și în manifestările ei. Așa a

binevoit Dumnezeu, ca **nașterea literară, poetică și de nume** a celui mai mare POET dacoromân să fie înfiată de **FAMILIA** bihoreanului Iosif, un VULCAN al creației românești.

Un Poet de talia geniului eminescian, iubește imperativ după Dumnezeu, PATRIA sa, care este Cerul și Pământul Moșilor și Strămoșilor săi. Dacă sau dacică Patria sa are 3 - 4 Țări, Poetul Emin le iubește pe toate în egală măsură, fiindcă sunt fiicele princiare ale Trunchiului dac regal. Din fragedă tinerețe Eminescu a fost un luptător dârz cu sabia cuvântului pentru cauza Ardealului, protestând împotriva actului mârșav, odios și criminal al huno-ungro-maghiarilor de anexare a Principatului Transilvania la Ungaria.

Vibrația cuvântului eminescian, **eminamente** patriotic, țâșnit din lava slovelor sale a acoperit cu foc și zgură tezele retrograde ale canonicului îngust la minte și chircit sufletește Grama. **FAMILIA** lui Iosif Vulcan a fost hărăzită să-l înfiieze liric pe tânărul de **16** ani, frumos ca un prinț bucovinean, care debutase cu imnul panegiric închinat mentorului său Aron Pumnul, Mihail Eminovici în numărul din 6 din 25 Februarie/ 9 Martie 1866, cu poezia **Da-aș avea**.

DE-AȘ AVEA...

„De-aș avea și eu o floare/ Mândră, dulce, răpitoare,/ Ca și florile de mai,/ Fiice dulce a unui plai,/ Plai râzând cu iarbă verde,/ Ce se leagănă, se pierde,/ Undoind încetișor,/ Șoptind șoapte de amor;// De-aș avea o florică/ Gingașă și tinerică,/ Ca și floarea crinului,/ Alb ca neaua sânelui,/ Amalgam de-o roz-albie/ Și de una purpurie,/ Cântând vesel și ușor,/ Șoptind șoapte de amor;// De-aș avea o porumbiță/ Cu chip alb de copiliță,/ Copiliță blândișoară/ Ca o zi de primăvară,/ Cătu-ți ține ziulița/ I-aș cânta doina, doinița,/ I-aș cânta-o-ncetișor,/ Șoptind șoapte de amor.” (Eminescu, *Opere I.Poezii*, coord. acad. Mihai Cimpoi, Ed. *Gunivas*, Chișinău-2008)

Vulcanul Iosif s-a aprins de poezia necunoscutului atât de promițător, și l-a botezat: **EMINESCU!**, pe care îl va publica constant, iar în 1883, i-a acordat și un onorariu. În decurs de câțiva ani Chipul literar-poetic al lui Mihail Eminescu v-a căpăta Aura Luceafărului, reflectându-se ca un simbol național, astfel că literatura noastră dacoromână va avea în El, un mare PEDAGOG și un mare CAVALER de conștiință națională.

Poetul Zaharia Bârsan, încântat de barzii poeziei Alecsandri și Eminescu ne-a lăsat câteva impresii plăcute: *„Alecsandri se pare că ne-a arătat cea mai prielnică cale pe care ar trebui să înainteze poezia noastră. În urma lui s-a ridicat marele Eminescu care ne-a fermecat cu înalta putere de concepție, cu dulceața limbei sale, și duioșie suferindă ne-a turnat în vine un balsam dulce și adormitor, care ne-a plăcut și ne-a făcut să visăm. Am alergat cu toții spre dânsul.”* (Fulmen, *Gazeta Transilvaniei*, 1901)

Profesorul Nicolae Sulică din Cetatea de sub Tâmpa s-a exprimat în același ziar în articolul *Din Nirvana*, despre Eminescu, ca fiind, *„un însuflețitor al ideilor și idealurilor mari, precum sentimentul național, dragostea, arta și natura, care sunt străbătute de un puternic idealism.”* (*Gazeta Transilvaniei*, nr. 182/ 1939)

Poetul moldav la început de drum George-Radu Melidon, l-a văzut pe Emin, Poet sacerdotal, în fața căruia se închina ca la Sf. Altar, mărturisind că, *„versurile lui pune omul în uimire ca la cântul unui zeu-Orfeu.”* (*„Convorbiri literare”*)

Muntele publicisticii eminesciene adăugat marelui fluviu liric, revărsat din abundență peste dacoromânii poetului *nepereche*, ne relevă faptul că, *„poetul gândea dimensiunea românească a existenței doar ca parte componentă a unui proces de luptă și acțiune pentru făurirea unității naționale și a statului român unitar, la care să ia parte într-o deplină comuniune toate forțele românimii, indiferent din ce zonă ar veni ele.”* (Mircea Popa, *Eminescu, Iosif Vulcan și Familia...*)

Faima **FAMILIEI**, capătă nume, strălucire și grație renumelor personalităților: Timotei Cipariu, Aron Densușianu, Elisa Circa Densușianu, Ioan Popasu, Henrich Heine, Constantin Rosetti, George Barițiu, Vasile Alecsandri, Francisc Liszt, Al. Roman, Vasile Rațiu, Constanța Dunca, Andrei Mureșianu, Matei Millo, At. M. Marienescu, Papiu Ilarian, Simeon Bărnuțiu, George Tăutu, Al. Sterca Șuluțiu, Victor Hugo, Lord Palmerston, **Dora d'Istra**, Andrei baron de Șaguna, **Samuil Vulcan**, Georgiu Hurmuzachi, Ioan Rațiu, Al. Petriceicu-Hajdeu, B.P. Hașdeu, George Coșbuc, Veronica Micle, Al. Pușkin, Sarah

Bernhardt, Ciprian Porumbescu, Aristizza Romanescu, Matilda Poni, Aron Pumnul, Dimitrie Bolintineanu etc.

Tipărită la început cu un tiraj de 300 de exemplare, a atins repede recordul de 1.000 de exemplare, grație deschiderii spre România Mică, spre păturile boierești-cărturărești, țărani și preoți și spre Europa.

Încrederea pe care i-a acordat-o **Nașul, Finului Emin** s-a constituit în Corola de creații, printr-un vizionarism fermecător, răspândind mireasma suavă și sublimă de metafore, stil, limbă, religiozitate, patriotism-naționalism, clarviziune ce sunt esențiale destinului românesc, căruia trebuie să-i rodească conștiința menirii sale înalte, o conștiință universală, în care să aibe la îndemână toate însușirile sufletului omenesc.

Însușirea esențială Geniului religios, care îl face predestinat Neamului și Cerului este IUBIREA!

„*Nimic nu s-a făcut niciodată în lume, fără Iubire. Nu putem iubi, nu putem crea. E un adevăr care depășește biologia. Pornește din divinitate, de la Iisus. Cine poate închina o mare, nesfârșită iubire acestui neam românesc, acela îl va fecunda.*” (Victor P. Gârniceanu, *Năzuințele sufletului colectiv al neamului*, Ed. Sânziana, București-2011)

Profetul **Mihail Eminescu** a fost hărăzit de Bunul Dumnezeu cu această multă și mare IUBIRE: de Atotcreatorul – Treime, de Maria – Crăiasa Cerului și a Pământului, de Patrie, Neam, națiune, popor, mamă, iubită, locul natal. Eminul nostru a lipsit doar puțină vreme din Patrie, când a fost plecat la studii și totuși i se părea apăsătoare, împovărătoare această despărțire vremelnică.

DIN STRĂINĂTATE

„*Când tot se-nveselește, când toți aci se-ncântă,/ Când toți își au plăcerea și zile fără nori,/ Un suflet numai plânge, în doru-i se avântă/ L-a patriei dulci plaiuri, la câmpii-i răsători.//Și inima aceea, ce geme de durere,/ Și sufletul acela, ce cântă amorțit,/ E inima mea tristă, ce n-are mângâiere,/ E sufletu-mi, ce arde de dor nemărginit.// Aș vrea să văd acuma natala mea vâlcioară/ Scăldată în cristalul pârăului de-argint,/ Să văd ce eu atâta iubeam odinioară:/ A codrului tenebră, poetic labirint;/ Să mai salut o dată colibele din vale,/ Dorminde cu un aer de pace, liniștiri,/ Ce respirau în taină plăceri mai naturale,/ Visări misterioase, poetice șoptiri.*” (Eminescu, *Opere I.Poezii*, op. cit.)

Numele – renumele Iosif Vulcan dă măsura Operei sale reprezentative, precum redactarea vreme de **42 de ani fără întrerupere, de reîntregire a mării sale FAMILII**, spirituale care a dominat august literatura celei de-a doua jumătăți a veacului al XIX-lea în Ardeal, având o contribuție militantă, deosebită, pregătind într-un fel cauza creștină a românismului: războiul de independență 1877-1878, proclamarea Regatului României, înființarea Academiei Române, a Teatrului Național Român, a Ateneului Român, Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor, mișcarea memorandistă, intensificarea luptei pentru emancipare socială și națională.

Istoria Neamului nostru de la origini până la Epoca Ceaușescu nu a avut o curgere material-spirituală armonioasă, o istorie luminoasă, deși nu i-au lipsit mării Luminători – conducători. Tocmai de aceea Neamul nostru, chiar după ce s-a încheiat ființial, național nu a rămas unitar, realizând doar frânturi mărețe de glorie: Dromichaites, Burebista cel Mare, Decebal, Mircea cel Mare, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Plevna, Smârdan, Oituz, Mărăști, Mărășești etc.

Grație marilor Regi geto-daci, Voievozilor reprezentativi, grație Vlădicilor cu suflet de neam și inimă de cer, poporul, națiunea au atins soarta glorioasă în toate momentele lor de izbucnire.

„*Sufletul colectiv românesc a fost întotdeauna – dar absolut întotdeauna – un SUFLET care a răspuns total la marile chemări... Suntem un neam de oameni nobili! Fiindcă suntem singurul neam care păstrăm aici, în această parte a Europei, tradițiile pământului și ale cerului de deasupra noastră. Fiindcă suntem singurii stăpâni din vremuri imemorabile pe pământurile acestea... Și totuși suntem un neam cu soartă tragică.*” (Victor P. Gârniceanu, op. cit.)

DIN STRĂINĂTATE – partea a II-a

„*Aș vrea să am o casă tăcută, mititică,/ În valea mea natală, ce unduia în flori,/ Să tot privesc la munte în sus cum se ridică,/ Pierzându-și a sa frunte în negură și nori.// Să mai privesc o dată câmpia-nfloritoare,/ Ce zilele-mi copile și albe le-a țesut,/ Ce auzi odată copila-mi murmurare,/ Ce jocurile-mi june,*

zburdarea mi-a văzut./ Melodica șoptire a râului, ce geme,/ Concertul, ce-l întoană al păsărilor cor,/ Cântarea în cadență a frunzelor, ce freme/ Născut-acolo-n mine șoptiri de-un gingaș dor.

Da! Da! Aș fi ferice de-aș fi încă o dată/ În patria-mi iubită, în locul meu natal,/ Să pot a binezice cu mintea-nflăcărată/ Visările juniei, visări de-un ideal./ Chiar moartea, ce răspânde teroare-n omenire,/ Prin vinele vibrânde ghețoasele-i fiori,/ Acolo m-ar adoarme în dulce liniștire,/ În visuri fericite m-ar duce către nori." (Eminescu, Opere, I.Poezii...)

Munca **vulcanică** a biografului Iosif a dăltuit volumul *Precursori* care a îmbrățișat biografiile a **30** de scriitori și oameni de cultură, precum: Andrei Mureșeanu, I.H.Rădulescu, T. Cipariu, Mihail Kogălniceanu, G. Barițiu, A.T. Laurian, S. Bărnăuțiu, V. Alecsandri, Samuil Vulcan, Aron Pumnul, Avram Iancu, Al. Hurmuzachi, C. Rosetti, D. Bolintineanu, **Dora** de Istra, Al.P.Hajdeu, B.P.**Hașdeu**, Ion Brătianu, Matei Millo, C. Negri, N. Golescu, **Andrei** baron de Șaguna ș.a.

Izvorul, râul, fluviul liric eminescian s-a revărsat cu strălucire astrală peste întreaga Dacie, cucerind și aprinzând inimile ardelenilor, opera sa fiind un argument existențial al organicității, al continuității, al unității, al dănuirii Neamului pe pământ și printre stele.

Povestea magului călător în stele

„În vremi de mult trecute, când stelele din ceriuri/ Erau copile albe cu părul blond și des/ Și coborând pa rază țara lor de misteruri/ În marea cea albastră se cufundau ades;/ Când basmele iubite erau înc-adevăruri,/ Când gândul era pază de vis și de eres,/ Era pe lumea asta o mândră – mpărăție/ Ce-avea popoare mândre, mândre cetăți o mie.

Domnea în ea atuncea un împărat prea mare,/ Bătrân, cu ani o sută pe fruntea lui de nea,/ Și mâna lui zbârcită, uscată însă tare,/ A țărilor lungi frâuri puternic le ținea./ Și țările-nflorite și-ntunecata mare/ La glasul lui puternic gigantic se mișca./ Dar nu se miră lumea de brațu-i ce supune,/ Ci de a lui adâncă și dreaptă înțelepciune." (Eminescu, Opere, I.Poezii...)

Binomul providențial pentru Națiunea daco-română, **Iosif Vulcan – Mihail Eminescu**, care s-a format, s-a întrupat în atmosfera premergătoare marilor și sacrelor înfăptuiri naționale: Independența Țării Românești și Întregirea tuturor Principatelor române în vechea Vatră a Daciei regale, a fost predestinat Culturii și spiritualității Neamului nostru, ca o garanție a dimensiunii noastre spirituale, a continuității, dănuirii în plan național, universal, transcendent.

GHEORGHE CONSTANTIN NISTOROIU

16 Mai 2024- Sf. Cuv.Teodor cel Sfințit, Sf. Cuv.Sila, Paisie și Natan de la Sihăstria Putnei